

Sygn. akt V AGa 147/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Chrapoński
Protokolant:	Barbara Franielczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2022 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś., (...) Spółce Akcyjnej w K., (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 5 lutego 2021 r., sygn. akt X GC 534/18

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Dariusz Chrapoński	
--	------------------------	--

Sygn. akt V AGa 147/21

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank S.A. w W. wniosła o zasądzenie od pozwanych (...) Spółki z o.o. w Ś., (...) Spółka z o.o. Spółki komandytowej w S. ((...) Spółka z o.o. Spółki komandytowej w P.) i (...) S.A. w K. kwoty 1 073 118 , 60 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwoty 285 954 , 06 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia do pozostałych, oraz z

zastrzeżeniem pozwanemu (...) Spółka z o.o. Spółka komandytowa w S. prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do własności nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2715 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...) oraz do wysokości hipoteki umownej w kwocie 1 035 000 zł (jeden milion trzydzieści pięć tysięcy złotych) ustanowionej na rzecz powoda na tej nieruchomości i pozwanemu (...) S.A. w K. prawa do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do prawa użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2152 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...) oraz do wysokości hipoteki umownej w kwocie 603 000 zł (sześćset trzy tysiące złotych) ustanowionej na rzecz powoda na prawie użytkownika wieczystego gruntu i własności budynku na tej nieruchomości. Nadto wniosła o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w dniu 26 czerwca 2014 r. zawarła z pozwanym (...) Spółką z o.o. w Ś. umowę kredytu na łączną kwotę 1.740 000 zł, którą w związku z niewywiązywaniem się pozwanego z umowy, powódka wypowiedziała umowę. Na kwotę dochodzoną pozwem składała się: należność główna (kapitał) w wysokości 1.073.118,60 zł, skapitalizowane odsetki umowne w wysokości 3. 261,97 zł i skapitalizowane odsetki od zobowiązania przeterminowanego w wysokości 252.692,09 zł. Pozwany kredytobiorca na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowił na wskazanych nieruchomościach hipoteki umowne. Obecnie nieruchomości te zostały wniesione aportem do pozostałych pozwanym.

Pozwani wniesli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Podnieśli zarzut przedwczesnego wytoczenia powództwa z uwagi na niewykorzystanie drogi ugodowej. Zarzucili, że działania powódki w związku z odzyskaniem należności były nieroztropne. Wskazali na gwarancje Banku (...), ustanowione hipoteki i udzielone poręczenia. Zarzucili zignorowanie prób polubownych ze strony pozwanym. Podnieśli, że pozwana, że mimo trudnej sytuacji zrobiła wszystko aby spłacić zadłużenie. Wskazali na ofertę zakupu wierzytelności wobec pozwanej.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy zasądza od pozwanym (...) Spółki z o.o. w Ś., (...) Spółka z o.o. Spółki komandytowej w S. i (...) S.A. w K. na rzecz powoda (...) Bank S.A. w W. kwotę 1.073.118,60 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP lecz nie wyższymi niż odsetki ustawowe maksymalne za opóźnienie od dnia 9 października 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 285.954,06 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 października 2018 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanym zwalnia do wysokości spełnionego świadczenia pozostałych pozwanym oraz zastrzegł pozwanemu (...) Spółka z o.o. Spółka komandytowa w S. prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do własności nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2715 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...) oraz do wysokości hipoteki umownej w kwocie 1.035.000 zł ustanowionej na rzecz powoda na tej nieruchomości i zastrzega pozwanemu (...) S.A. w K. prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do prawa użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2152 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...) oraz do wysokości hipoteki umownej w kwocie 603.000 zł ustanowionej na rzecz powoda na prawie użytkownika wieczystego gruntu i własności budynku na tej nieruchomości. Ponadto zasądził od pozwanym solidarnie na rzecz powoda kwotę 78.771 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka zawarła w dniu 26 czerwca 2014 r. z pozwanym (...) Spółką z o.o. w Ś. umowę kredytu nieodnawialnego na finansowanie bieżącej działalności o numerze (...) na łączną kwotę 1 740 000 zł na okres 36 miesięcy. Termin ostatecznej spłaty kredytu ustalono na dzień 31 lipca 2017 zgodnie z harmonogramem spłat. Oprocentowanie kredytu było zmienne, stanowiło sumę marży banku i stawki referencyjnej 3M Wıbor i w dniu zawarcia umowy wynosiło 5,68 %. Zabezpieczenie kredytu stanowiła hipoteka umowna łączna ustanowiona na

dwóch nieruchomościach: nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2715 ha, dla której Sąd Rejonowy w(...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...) i nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości Ś. gm. Ś. obejmującej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 0,2152 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...), VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta numer (...). W dniu wniesienia pozwu nieruchomości pozostawały we władaniu wskazanych w pozwie pozwanych. Przewidziano też inne zabezpieczenia w postaci gwarancji Banku (...) i poręczeń osób fizycznych. Zadłużenie którego termin spłaty wynikający z regulaminu lub umowy upłynął zgodnie z regulaminem było zobowiązaniem przeterminowanym. Kredytobiorca opóźnił się ze spłatą należnych powódce rat kredytu. W związku z wystąpieniem opóźnień, pismem z dnia 25 kwietnia 2016 r. powódka wezwała pozwanego do dobrowolnej spłaty wymagalnego zadłużenia w wysokości 332 332 , 89 zł wysyłając do niego wezwanie do zapłaty zadłużenia w terminie 14 dni roboczych od daty doręczenia pisma, uprzedzając o możliwości dochodzenia przed sądem zadłużenia. Powódka naliczyła opłatę za wysyłkę pisma 40 zł. Pozwany odebrał pismo w dniu 29 kwietnia 2016 r.

W związku z brakiem spłaty powódka, pismem z dnia 1 czerwca 2016 r., skierowała do kredytobiorcy wypowiedzenie umowy z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia. Wskazała , że zadłużenie przeterminowane wynosi 394.215,45 zł. Zgodnie z wyciągiem z ksiąg banku powódki z dnia 28 września 2018 r. w księgach banku figurowało wymagalne zadłużenie kredytobiorcy w kwocie 1.359.072,66 zł na co złożyło się: zaległość z tytułu kapitału - w kwocie 1.073.118,60 zł, odsetki umowne naliczone za okres od 1 listopada 2015 r. do 7 lipca 2016 r. – 33.261,97 zł i odsetki od zobowiązania przeterminowanego naliczone za okres od dnia 21 grudnia 2015 r. do dnia 27 września 2018 r. – 252.692,09 zł.

Sąd Okręgowy wskazał, że pozwani nie kwestionowali faktu zawarcia umowy, ustanowienia hipotek ani osób odpowiedzialnych z tych tytułów. Nie kwestionowali również wysokości zadłużenia. W odpowiedzi na pozew pozwani podnieśli zarzuty dotyczące nieskorzystania przez powoda z gwarancji BGK oraz pominięcia w pozwie poręczycieli. Ten zarzut nie był uzasadniony. Rzeczą wierzyciela jest bowiem decyzja w jaki sposób i od którego z dłużników solidarnych będzie dochodził swej wierzytelności. Skorzystanie z gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego, wbrew sugestiom pozwanych nie zwolniłoby ich z długu a jedynie skutkowałoby zmianą wierzyciela. Niezasadne były zarzuty ignorowania przez powoda prób polubownych ze strony pozwanej. Pozwani byli kilkakrotnie wzywani do zapłaty przez wytoczeniem powództwa. Również w trakcie procesu od grudnia 2018 r. do sierpnia 2020 r. toczyło się postępowanie mediacyjne. Miarą rzeczywistych intencji pozwanych w tych negocjacjach jest to, że przez ten cały czas nie dokonali żadnej spłaty na rzecz powoda.

Odnosząc się do nowych zarzutów podniesiony w piśmie z dnia 22 października 2020 r. Sąd Okręgowy wskazał, że zarzuty te w znacznej części były spóźnione. Zarządzeniem z dnia 24 sierpnia 2020 r. po zakończeniu postępowania mediacyjnego zobowiązano pełnomocników stron do zajęcia stanowiska w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia zgłaszanych później dowodów i twierdzeń (art. 205³ § 2 k.p.c.). Zgłoszone później nowe zarzuty i dowody podlegają więc pominięciu. Dla pełnomocnika pozwanych termin ten upłynął w dniu 14 września 2020 r. W tym terminie powód złożył nowe dowody a pozwani podtrzymali jedynie swe dotychczasowe stanowisko i złożyli kolejną propozycję ugodową. Zarządzeniem z dnia 23 września 2020 r. wezwano pełnomocników do zajęcia stanowisk wobec otrzymanych pism strony przeciwnej w terminie 14 dni pod rygorem pominięcia. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika pozwanego z jego pisma z dnia 22 października 2020 r. podniesione tam zarzuty w części są nowe i nie odnoszą się do nowych dowodów złożonych przez powoda. Dotyczy to przede wszystkim zarzutów odnoszących się do wypowiedzenia umowy. Zarzuty te podlegają więc pominięciu w oparciu o wskazany wyżej przepis i art. 458⁵ § 4 k.p.c. Niezależnie od tego zarzuty te uznał Sąd za nieuzasadnione. W odpowiedzi na pozew pozwani nie tylko, że nie kwestionowali faktu wypowiedzenia umowy pismem z dnia 1 czerwca 2016 r. ale się do tego faktu wprost odwoływali podnosząc zarzuty dotyczące nieskorzystania z gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego. Niezrozumiałą jest zatem zmiana stanowiska w tej kwestii. Faktem jest, że powódka nie wykazała aby osoba podpisująca wypowiedzenie z dnia 1 czerwca 2016 r. była umocowana do reprezentowania banku, ale w odpowiedzi na pozew ani w zakreślonym stronom terminie pozwani tego faktu nie kwestionowali. Fakt ten nie budzi zaś uzasadnionych wątpliwości Sądu w świetle całokształtu materiału dowodowego i stanowiska zajmowanych w trakcie procesu przez strony. Za nieuzasadniony uznał Sąd zarzut dotyczący

niewykazania umocowania osoby podpisującej wezwanie do zapłaty, przy czym pozwany pismo to otrzymał. Funkcja tego wezwania jest zaś jedynie uprzedzenie pozwanego o możliwości wypowiedzenia umowy i umożliwienie mu podjęcia działań spłaty zadłużenia lub celem restrukturyzacji tego zadłużenia. Odnośnie zarzutu, że pisma zawierające wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie odebrała osoba nieuprawniona do reprezentowania pozwanego wskazał Sąd Okręgowy wskazał, że pisma te zostały doręczone pod adresem pozwanego wskazanym w umowie. Nie sposób więc zakwestionować ich prawidłowego doręczenia. To w jaki sposób pozwany zorganizował u siebie odbiór korespondencji nie może mieć wpływu na ocenę skuteczności doręczenie pism kierowanych pod wskazany przez niego adres. Sąd pierwszej instancji uznał za dopuszczalne połączenie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu połączonego z wezwaniem do zapłaty, które jednocześnie ewentualną zapłatę zadłużenia uznaje jako warunek rozwiązujący. Nie podzielił Sąd również stanowiska pozwanych co do braku wypowiedzenia wierzytelności hipotecznych. Art. 78 ust. 1 u.k.w.h. stanowi, iż jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. Przepis ten ma na celu ochronę dłużnika hipotecznego, chodzi o bowiem to aby nie był on zaskoczony wniesieniem do sądu sprawy o zapłatę, musi mieć możliwość dobrowolnego zaspokojenia wierzyciela hipotecznego. Wystarczy aby dłużnik hipoteczny miał świadomość, że wierzyciel hipoteczny będzie domagał się od niego zapłaty długu zabezpieczonego hipoteką. Dochodzenie przez wierzyciela hipotecznego spełnienia świadczenia zabezpieczonego hipoteką w stosunku do właściciela nieruchomości obciążonej niebędącego dłużnikiem osobistym, jest uzależnione od tego, czy wierzytelność ta stała się wymagalna. Do stanu wymagalności wierzytelności dochodzi z upływem terminu, w jakim świadczenie miało być spełnione, co najczęściej określa umowa. Wymagalność wierzytelności hipotecznej może być uzależniona od jej wypowiedzenia przez jedną ze stron, co także może być objęte umową albo jest związane ze świadczeniami bezterminowymi. Zgodnie z art. 78 ust. 1 u.k.w.h., jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości (użytkownika wieczystego i właściciela zabudowań) niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. W takim przypadku wierzyciel hipoteczny może dochodzić realizacji zobowiązania hipotecznego wyłącznie wówczas, gdy wierzytelność ta została wypowiedziana wobec właściciela (użytkownika wieczystego) nieruchomości. Nie zostały ustawowo przewidziane wymagania co do szczególnej treści lub formy wypowiedzenia w stosunku do właściciela przedmiotu hipoteki niebędącego dłużnikiem osobistym. Przyjmowane jest w orzecznictwie i w piśmiennictwie prawniczym, że rozumienie pojęcia "wypowiedzenie" powinno być szeroko interpretowane. Do czynności wierzyciela hipotecznego, których następstwem jest postawienie wierzytelności hipotecznej w stan wymagalności, zaliczane jest wezwanie właściciela nieruchomości do zapłaty, doręczenie pozwu obejmującego żądanie zasądzenia sumy wierzytelności, jak też doręczenie mu zawiadomienia o dokonanym wypowiedzeniu w stosunku do dłużnika osobistego. Przeważa stanowisko, że do podjęcia tych czynności przez ustanowionego przez wierzyciela pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, nie jest wymagane pełnomocnictwo szczególne, odrębne od umocowania do działania w postępowaniu sądowym, dotyczącym roszczenia o zasądzenie sumy wierzytelności hipotecznej. Charakter tych czynności pozwala na zaliczenie do tej kategorii także działania mającego doprowadzić do rezultatu obejmującego zrealizowanie zapłaty. Nie ma podstaw do przyjęcia, że oświadczenie musi zawierać zwrot "wypowiedzenie". Istotne jest, żeby odbiorca oświadczenia uzyskał jednoznaczną informację, że wierzyciel hipoteczny chce przystąpić do odzyskania wierzytelności. Doręczenie przez sąd właścicielowi obciążonej nieruchomości odpisu pozwu można uznać za równoznaczne z doręczeniem oświadczenia w sprawie wypowiedzenia wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie. Trudno przyjąć by udzielenie umocowania pełnomocnikowi do wniesienia pozwu przeciwko dłużnikom rzeczowym nie zawierało w sobie umocowania do wyrażenia woli wypowiedzenia hipoteki. W niniejszej sprawie dłużnicy hipoteczni byli wzywani do zapłaty przed wytoczeniem powództwa. Fakt wysłania wezwań na adresy pozwanych nie był kwestionowany. Jest to wystarczające dla uznania skuteczności wypowiedzenia wierzytelności hipotecznych.

Dlatego i opierając się na umowie stron oraz przepisie art. art. 69 i nast. prawa bankowego oraz art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece Sąd uwzględnił powództwo o odsetkach orzekając na zasadzie art. 481 k.c. i art. 482 k.c. Zastrzeżono ograniczenie odpowiedzialności pozwanych wynikające z charakteru ich wzajemnej odpowiedzialności.

Pozwanym odpowiadającym rzeczowo zgodnie z art. 319 k.p.c. zastrzeżono prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności.

O kosztach procesu orzekł Sąd zgodnie z art. 98 k.p.c.

W apelacji pozwani zarzucili naruszenie:

1. przepisów prawa procesowego:

- art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zarzutu pozwanych o przedwczesności powództwa;
- art. 458⁵ § 4 k.p.c. poprzez jego zastosowanie;
- art. 205³ § 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie w odniesieniu do twierdzeń zawartych w piśmie z dnia 22 października 2020 r.
- art. 232 w zw. z art. 245 i art. 253 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód udowodnił wymagalność dochodzonej wierzytelności;
- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że powód wykazał, że wypowiedzenie umowy kredytu poprzedził prawidłowym wezwaniem do dokonania spłaty zobowiązania;
- art. 230 k.p.c. poprzez przyjęcie, że pomimo braku ustosunkowania się powoda do zarzutu braku prawidłowego umocowania osoby składającej wypowiedzenie umowy kredytu osoba składająca to wypowiedzenie była prawidłowo umocowana do dokonania tej czynności prawnej;

2. naruszenie prawa materialnego:

- art. 75, art. 75c prawa bankowego w zw. z art. 6, art. 61 § 1, art. 77, art. 78 i art. 104 k.c. polegające na uznaniu, że powód udowodnił wymagalność wierzytelności na dzień wniesienia pozwu;
- art. 103 k.c. poprzez przyjęcie, że wypowiedzenie umowy kredytu przez osobę nieuprawnioną wbrew art. 104 k.c. nie skutkuje sankcją bezwzględnej nieważności;
- art. 60 i art. 89 k.c. poprzez przyjęcie, że wypowiedzenie umowy kredytu jako jednostronne oświadczenie woli może być złożone pod warunkiem;
- art. 78 ust. u.k.w.h. poprzez przyjęcie, że wypowiedzenie umowy kredytu w stosunku do dłużników rzeczowych było skuteczne.

Wskazując na te zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, gdyż zostały poczynione w oparciu o dowody ocenione zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 233 § 1 k.p.c. Pozwani nie kwestionują fundamentalnej dla sprawy okoliczności, a mianowicie istnienia zadłużenia dochodzonego przez powoda w niniejszym postępowaniu. Nie jest także sporne, że to zobowiązanie kredytowe nie jest regulowane od kilku lat. Również nie jest kwestionowana

zasada odpowiedzialności pozwanych – dłużników rzeczowych, którzy nabyli od dłużnika osobistego nieruchomości obciążone hipotekami zabezpieczającymi zobowiązanie kredytowe. Kwestionowane są przez pozwanych w zasadzie dwie okoliczności – skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu oraz postawienie wierzycelności w stan wymagalności w stosunku do dłużników rzeczowych. Tym też zagadnieniom należało poświęcić uwagę w postępowaniu apelacyjnym. Treść zarzutów pozwanych wskazuje równocześnie, że dotyczą one zagadnień materialnoprawnych, które są związane z oceną materiału procesowego na gruncie norm prawa prywatnego. Nie wchodzi tutaj w grę podniesione przez apelujących zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Na wstępie jednakże wypadało rozpocząć od omówienia pozostałych zarzutów naruszenia prawa procesowego, gdyż tylko stan faktyczny ustalony zgodnie z procesowymi regułami w tym zakresie może być przedmiotem subsumpcji pod właściwe normy prawa materialnego.

Nie jest poprawny zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zarzut naruszenia reguł sporządzania uzasadnienia orzeczenia może zostać uznany za skuteczny jedynie w wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia uniemożliwia dokonanie przez sąd drugoinstancyjny oceny jakimi kryteriami kierował się sąd pierwszej instancji, wydając zaskarżone orzeczenie. Chodziłoby zatem o taką sytuację, gdy sfera motywacyjna orzeczenia w zakresie ustaleń faktycznych, oceny dowodów, czy też w końcu subsumpcji materiału procesowego pod normy prawa materialnego jest nieznana. Taki przypadek nie miał miejsca w przedmiotowej sprawie, gdyż Sąd Okręgowy w sposób szczegółowy umotywował zajęte stanowisko i wskazał na jakich dowodach oparł zaskarżone rozstrzygnięcie. Kwestia przedwczesności roszczenia, na którą powołują się apelujący nie miała żadnego znaczenia dla prawidłowości sporządzonego uzasadnienia. Abstrahując od kwestii wymagalności, którą Sąd pierwszej instancji szczegółowo przeanalizował, w toku postępowania przeprowadzono mediację, która nie doprowadziła do żadnych konstruktywnych ustaleń pomiędzy stronami.

Ma rację natomiast strona apelująca, iż w sprawie nie miał zastosowania art. 458⁵ § 4 k.p.c., który jest umiejscowiony w przepisach odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych. Z mocy art. 10 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469) przepisy regulujące to postępowanie stosuje się do spraw wszczętych po wejściu w życie tej nowelizacji, tj. od dnia 7 listopada 2019 r. Jako że pozew w przedmiotowej sprawie został wniesiony w dniu 9 października 2018 r. nie mają zastosowania do sprawy przepisy tego odrębnego postępowania. Chodź zarzut ten okazał się słuszny, to jednak nie miał znaczenia dla sprawy. Nie można pomijać bowiem założenia, że naruszenie przepisu prawa procesowego – poza zarzutem nieważności postępowania – może odnieść skutek procesowy, o ile miało to wpływ na zaskarżony wyrok. Taki przypadek nie miał jednak miejsca, gdyż Sąd pierwszej instancji nie zastosował ograniczeń prekluzyjnych wynikających z art. 458⁵ § 4 k.p.c. Sąd pierwszej instancji w ostatecznym rozrachunku odniósł się do twierdzeń i zarzutów pozwanych zawartych w piśmie procesowym z dnia 22 października 2020 r. Podobnie słuszny okazał się zarzut naruszenia art. 205³ § 2 k.p.c., nie mniej jednak z tych samych powodów nie miał on wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Podsumowując ten wątek, błędne było stanowisko Sądu Okręgowego uznające na obu podstawach prawnych, że zarzuty pozwanych zawarte w piśmie z dnia 22 października 2020 r. były spóźnione. Lektura jego treści prowadzi do wniosku, że zawiera ocenę materialną stanu faktycznego sprawy, a taką strona może wyrażać w każdym czasie, aż do zakończenia postępowania i nie jest ona czasowo limitowana w stanie prawnym właściwym dla analizowanej sprawy. Słuszność tych zarzutów, jak już powiedziano wcześniej nie może przekładać na korzystne dla pozwanych rozstrzygnięcie apelacji, gdyż Sąd pierwszej instancji odniósł się do twierdzeń pozwanych zawartych w piśmie z dnia 22 października 2020 r. Na marginesie wypadało dodać, że nawet gdyby to nie miało miejsca Sąd Apelacyjny byłby zobowiązany do oceny tych zarzutów w toku postępowania apelacyjnego. Sąd drugiej instancji bowiem jest sądem merytorycznym, rozpoznającym nie tylko zarzuty apelacyjne, ale i dokonującym oceny sprawy na gruncie prawa materialnego, bez względu na stanowisko sądu pierwszej instancji oraz uczestników postępowania cywilnego.

Nie był słuszny natomiast zarzut naruszenia art. 230 k.p.c. W ocenie apelujących brak odniesienia się powódki do twierdzenia pozwanych, że osoba składająca oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu nie była do tego umocowana oznacza przyznanie tego faktu. Takie pojmowanie znaczenia tego przepisu nie jest poprawne, gdyż nie

każdy brak odniesienia się do twierdzeń strony przeciwnej oznacza ich przyznanie. Jak przyjmuje się w judykaturze, gdy strona nie wypowie się co do faktów przytoczonych przez stronę przeciwną, sąd nie może tylko z tej przyczyny uznać tych faktów za przyznane, ponieważ zastosowanie przepisu art. 230 k.p.c. jest możliwe tylko wówczas, gdy sąd weźmie pod uwagę wynik całej rozprawy. Oznacza to, że sąd musi powziąć - na podstawie wyniku całej rozprawy, czyli wszystkich okoliczności sprawy, całego materiału procesowego - przekonanie, że strona nie zamierzała i nie zamierza zaprzeczyć istnieniu faktów przytoczonych przez stronę przeciwną. W razie wątpliwości nie można stosować przepisu art. 230 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 maja 1971 r., II CR 122/71; z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 293/03; z dnia 18 lutego 2011 r., I CSK 298/10 i z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 669/15). Powódka oparła powództwo o założenie skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu, a to oznacza, że przyjmowała iż osoba składająca w jej imieniu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu posiadała w tym zakresie stosowne umocowanie. Mając zatem okoliczności związane z całym postępowaniem, zarówno w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, jak i odwoławczym, w szczególności stanowiska procesowe obu stron nie można uznać, że powódka uznała omawiane tutaj twierdzenie pozwanych.

Nie były także słuszne zarzuty dotyczące naruszenia art. 232, art. 245 i art. 253 k.p.c., gdyż podnoszone przez pozwane kwestie odnosiły się – o czym była mowa wcześniej – do subsumpcji ustalonych faktów pod normy prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się również z twierdzeniami pozwanych dotyczącymi naruszenia prawa materialnego. Niesłuszny okazał się przede wszystkim zarzut naruszenia 75 ust. 1 pr.bank. w zw. z art. 89 i art. 58 § 1 k.c. w odniesieniu do wypowiedzenia umowy kredytu. W orzecznictwie za dopuszczalne uznaje się zastosowanie warunku potestatywnego, jak i warunkowego wypowiedzenia umowy kredytu, w tym także w sytuacji, gdy jest nim spełnienie przez kredytobiorcę długu. W istocie jego zastrzeżenie jest korzystne dla kredytobiorcy, gdyż daje mu możliwość spłaty zadłużenia, co spowoduje ustanie skutku prawnego przewidzianego w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy kredytu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z dnia 6 września 2007 r., IV CSK 118/07, OSP 2008, nr 12, poz. 125 i z dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 358/10 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132 i z dnia 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20). Art. 75 ust. 1 pr.bank. nadaje bankowi uprawnienie do wypowiedzenia w każdym czasie umowy kredytu w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w przypadku utraty przez niego zdolności kredytowej. Do kręgu przypadków uprawniających kredytodawcę do wypowiedzenia umowy kredytu jest nieregulowanie przez kredytobiorcę w terminie zobowiązań wynikających z umowy kredytu. Do kwestii wypowiedzenia umowy kredytu nawiązuje również art. 75c ust. 1 pr.bank. stanowiąc, że w razie gdy kredytobiorca opóźnia się w spłacie zobowiązania wynikającego z kredytu bank jest zobowiązany do wezwania go dokonania spłaty, w terminie nie krótszym niż 14 dni roboczych. Ukształtowany został w judykaturze sądów powszechnych pogląd, iż warunkiem skutecznego wypowiedzenia kredytu – przed złożeniem oświadczenia woli w tym przedmiocie – jest uprzednie zastosowanie przez bank procedury wynikającej z art. 75c ust. 1 pr.bank. (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Krakowie z dnia 23 lipca 2020 r., I ACa 456/19 i z dnia 8 listopada 2019 r., I ACa 1213/18; w Katowicach z dnia 11 lipca 2019 r., I ACa 56/19 i z dnia 10 stycznia 2020 r., I ACa 130/19; w Szczecinie z dnia 27 marca 2020 r., I ACa 87/20 i z dnia 8 października 2019 r., I ACa 984/19 oraz w Gdańsku z dnia 3 grudnia 2019 r., 454/19).

W ocenie Sądu Apelacyjnego spełniła warunki do wypowiedzenia umowy kredytu, gdyż pismem z dnia 25 kwietnia 2016 r. wezwała dłużnika do spłaty zaległości, wyznaczając mu 14-dniowy termin, a nadto pouczyła go o możliwości wniosku restrukturyzacyjnego. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pochodziło z dnia 1 czerwca 2016 r. i zostało odebrane w imieniu (...) Spółka z o.o. Spółki komandytowej przez pełnomocnika E. P.. Sąd Apelacyjny uznaje jedynie za element taktyki procesowej twierdzenia pozwanej, że była to osoba nieumocowana do odbioru korespondencji. Pismo o wypowiedzeniu umowy zostało skierowane na adres spółki, a nadto nigdy przed procesem i w jego trakcie pozwani nie kwestionowali jego doręczenia, negocjując z powódką warunki restrukturyzacji zadłużenia, oraz prowadząc postępowanie mediacyjne. Zakwestionowanie tego faktu nastąpiło dopiero w piśmie procesowym z dnia 22 października 2018 r.

Inne zagadnienie wiąże się z kwestią umocowania osób, które w imieniu powódki składały oświadczenia zawarte w pismach z dnia 25 kwietnia 2016 r. i 1 czerwca 2016 r. Rozpocząć ten wywód wypada od uwagi, że art. 75 i art. 75c pr.bank. nie wymagają dla wypowiedzenia umowy kredytu lub uprzedniego wezwania do spłaty długu szczególnej formy. Zważywszy że sama umowa kredytu wymaga formy pisemnej dla celów dowodowych (art. 69 ust. 1 pr.bank.) to jej wypowiedzenie wymaga również formy dokumentowej (art. 77 § 2 k.c.). Brak zachowania tej formy nie powoduje jednakże bezwzględnej nieważności, gdyż zastosowanie odnajduje w takim przypadku art. 74 § 1 k.c. Forma ad probationem natomiast oznacza, że wypowiedzenie umowy kredytu oraz inne czynności z tym związane mogą nastąpić w formie dowolnej. Sankcją procesową są natomiast ograniczenia dowodowe, które zawiera ten przepis. Kwestie dowodowe nie znajdują jednakże ograniczenia do przedsiębiorców (art. 74 § 4 k.c.). Pełnomocnictwo zatem do wypowiedzenia umowy kredytu, oraz innych czynności prawnych z tym związanych lub je poprzedzających może zostać udzielone w formie dowolnej (art. 99 § 1 k.c.). Udzielenie pełnomocnictwa w takiej sytuacji może nastąpić per facta concudentia, o ile okoliczności danego przypadku dają podstawę na wyinterpretowanie stosownej woli mocodawcy (art. 60 k.c.). W orzecznictwie przyjmuje się, że powierzenie komuś stanowiska zwykle związanego z dokonywaniem dla niego czynności danego rodzaju – i to nawet powierzenie jedynie faktyczne – implikuje umocowanie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2001 r., I CKN 323/99 i z dnia 8 maja 2003 r., II CKN 46/01). Akceptuje się także stanowisko, że świadome tolerowanie działania innej osoby jako pełnomocnika, przejawiające się wiedzą o takim działaniu i brakiem wobec niego sprzeciwu, może być uznane za konkludentne udzielenie pełnomocnictwa (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2018 r., IV CSK 375/17 i z dnia 20 października 2004 r., I CK 204/04). Przekładając te uwagi na grunt niniejszej sprawy należało dojść do wniosku, że powódka udzieliła per facta concudentia pełnomocnictwa osobom do złożenia w jej imieniu oświadczeń zawartych w pismach z dnia 25 kwietnia 2016 r. i 1 czerwca 2016 r. Powódka zarówno przed procesem, jak i w jego trakcie powoływała się na te czynności, które jej zdaniem doprowadziły do wypowiedzenia umowy kredytu i na tej podstawie prowadziła z dłużnikiem negocjacje dotyczące restrukturyzacji zadłużenia. Na ich podstawie również wytoczyła powództwo w niniejszej sprawie. Prowadzi to do niewątpliwego wniosku, że powódka akceptowała w całości oświadczenia własnych pracowników, które były zawarte w tychże pismach, a to daje asumpt do przyjęcia stanowiska, że udzielił im stosownych pełnomocnictw do przedsięwziętych przez nich czynności prawnych. Nie można zatem podzielić zarzutów apelacji ukierunkowanych na wykazanie, że umowa kredytu nie została skutecznie wypowiedziana, a w konsekwencji, że Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa materialnego określone w trzech pierwszych punktach apelacji w tym zakresie.

Osobnego omówienia wymaga zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 78 ust. 1 u.k.w.h., który odnosi się do pozwanych będących dłużnikami rzeczowymi. Zgodnie z jego brzmieniem jeżeli wymagalność wierzytelności hipotecznej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, wypowiedzenie jest skuteczne względem właściciela nieruchomości niebędącego dłużnikiem osobistym, gdy było dokonane w stosunku do niego. Na wstępie przypomnieć wypada, że pierwotnie obie nieruchomości stanowiły własność kredytobiorcy – pozwanej (...) Spółka z o.o. Spółki komandytowej, której doręczono oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu w dniu 7 czerwca 2016 r., co oznacza, że skutek prawny w nim zawarty nastąpił w dniu 7 lipca 2016 r. Do przeniesienia obciążonych hipotekami nieruchomości doszło natomiast już po rozwiązaniu umowy kredytu a zatem, gdy zobowiązanie było już wymagalne. Art. 78 ust. 1 u.k.w.h. ma zastosowanie do niewymagalnych wierzytelności zabezpieczonych hipoteką. W takiej sytuacji postawienie wierzytelności w stan wymagalności wobec dłużnika osobistego nie statuuje równoczesnej jej wymagalności w odniesieniu do dłużnika rzeczowego i wymaga osobnego oświadczenia prawo kształtującego w tym zakresie w stosunku do niego. W razie wniesienia pozwu przeciwko dłużnikowi rzeczowemu o zasądzenie zabezpieczonej hipoteką wierzytelności bez postawienia jej w stan wymagalności przeciwko niemu powództwo podlega oddaleniu z uwagi na jego przedwczesność. Gramatyczna wykładnia art. 78 ust. 1 u.k.w.h. prowadzi do wniosku, że nie ma on zastosowania gdy osoba trzecia nabyła nieruchomość obciążoną hipoteką w czasie gdy zabezpieczona wierzytelność była już wymagalna w odniesieniu do poprzedniego właściciela nieruchomości, w szczególności gdy był nim dłużnik osobisty. Nabywając nieruchomość taka osoba wstępuje w prawa i obowiązki poprzedniego właściciela obciążonej nieruchomości, w tym także w odniesieniu do wymagalności wierzytelności, a art. 78 ust. 1 u.k.w.h. nie wymaga postawienia wierzytelności w stan wymagalności w odniesieniu do każdorazowego

właściciela nieruchomości. Na marginesie należało powiedzieć, że pismami z dnia 15 lutego 2018 r. i 6 czerwca 2018 r. obaj dłużnicy rzeczowi zostali wezwani do zapłaty dochodzonej pozewm wierzytelności. Te oświadczenia należałoby potraktować jako oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu w odniesieniu do każdego z nich, a to oznaczałoby, że również i w takiej sytuacji wierzytelność byłaby w dacie wniesienia pozwu wymagalna w stosunku do nich.

Mając na względzie te okoliczności na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 oraz art. 105 § 2 k.p.c., zasądzając solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 8.100 zł tytułem kosztów zastępstwa radcowskiego (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, tj. Dz. U z 2018 r., poz. 265).